

طرح‌های بزرگ با نقش آفرینی در اقتصاد ملی

■ مهندس امیر مقدم

معاون فنی و زیربنایی منطقه آزاد چابهار

چابهار به‌عنوان بزرگ‌ترین بندر اقیانوسی و نگین شرق ایران، گنج پنهانی است که اینک با توسعه زیرساخت‌ها، اجرای پروژه‌های مهم مانند مجتمع پتروشیمی، مجتمع فولاد و فرودگاه بین‌المللی منطقه آزاد چابهار با ایجاد تحولی عظیم در منطقه، به‌زودی به‌عنوان محرکی تأثیرگذار در اقتصاد ملی نقش آفرینی می‌کند.

مجتمع پتروشیمی مکران

پیشگیری از خام‌فروشی منابع موضوعی است که در چند دهه اخیر همواره مورد بحث در محافل اقتصادی بوده است. کشورهایمانند ایران با ظرفیت کلان در حوزه منابع طبیعی نیازمند برنامه‌ای برای خروج از دام خام‌فروشی هستند. صنعت پتروشیمی کشور با توسعه شبکه گازرسانی و تولید از مخزن پارس جنوبی در اوایل دهه هشتاد به صنعتی اثرگذار در اقتصاد ایران بدل شد و به‌عنوان یکی از بخش‌های اصلی صنعت نفت کشور طلایه‌دار ایجاد ارزش افزوده و رشد اقتصادی کشور گردید؛ از این‌رو منابع طبیعی به‌ویژه نفت و گاز و مواد معدنی، نقش اساسی را در سیاستگذاری‌های اقتصاد ملی بر عهده دارند. در چهارچوب سند توسعه سواحل مکران و با رویکرد صادرات محصولات، چابهار پس از ماهشهر و عسلویه به‌عنوان سومین هاب پتروشیمی کشور به‌شمار می‌رود که با آماده‌سازی اراضی شهرک پتروشیمی توسط شرکت توسعه پتروشیمی نگین مکران در زمینی به وسعت ۱۱۰۰ هکتار، برای تولید ۲۰ میلیون تن محصولات بالادستی و پایین دستی پتروشیمی برنامه‌ریزی شده است. در اولین شهر پتروشیمی هم اکنون عملیات ساخت با احداث واحدهای تولید محصولات توسط شرکت‌های سینا، بدر شرق و کیمیا صنعت مینا و... در دست انجام است.

مجتمع فولاد

فولاد به‌عنوان یک صنعت مادر بر پایه الزامات زیست محیطی و زیرساخت‌های مرتبط با حمل و نقل، صنعتی است که باید در مجاورت دریا مستقر شود. آثار این صنعت بر صنایع پایین دستی و قطعه‌سازی و توسعه صنعتی هر منطقه قابل توجه است. در حال حاضر فاز اول کارخانه فولاد مکران پس از دریافت مجوزهای زیست محیطی در زمینی به وسعت ۳۰۰ هکتار با ظرفیت ۱/۶ میلیون تن و پیشرفت فیزیکی ۴۰ درصدی در حال اجراست. میزان تولید در فاز دوم نیز به همین مقدار می‌باشد و در مجموع تولید ۳/۲ میلیون تن فولاد برای این مجتمع پیش‌بینی گردیده است. این مجموعه در مراحل اول و دوم احداث آن شامل یک واحد تولید آهن اسفنجی، دو واحد گندله‌سازی، یک واحد فولادسازی و یک واحد نوردسازی است. علاوه‌بر شرکت فولاد مکران، شرکت فولاد سترگ پارس شرق نیز با چشم‌انداز تولید ۱۰ میلیون تن در سال طی تفاهمنامه‌ای با سازمان منطقه آزاد چابهار در سال ۹۹ در زمینی به مساحت ۲ هزار و ۳۰۰ هکتار (و در فاز اول، ۷۰۰ هکتار) نسبت به اخذ مجوزهای لازم و تهیه طرح اقدام کرده است.

احداث فرودگاه بین‌المللی چابهار

پس از بندر امام خمینی، بندرعباس و بوشهر، چابهار با دارا بودن ظرفیت حمل‌ونقل چندوجهی (ترکیبی) با اتصال به شبکه ریلی، زمینی، دریایی و هوایی به‌عنوان چهارمین شهر لجستیکی کشور در اسناد بالادستی ایفای نقش خواهد کرد. حمل و نقل هوایی یکی از ارکان مهم ترانزیت مسافر یا کالا و به‌عنوان یکی از زیرساخت‌های مورد نیاز برای ایجاد شهر لجستیک، اهمیت ویژه‌ای در صنعت و گردشگری دارد.

سازمان منطقه آزاد چابهار برای ایجاد بستری مناسب جهت سرمایه‌گذاری حجم عظیمی از فعالیت‌های صنعتی که توسعه پایین دستی را در پی خواهد داشت، با اخذ موافقت‌های اصولی و انجام مطالعات لازم، عملیات اجرایی پروژه بزرگ احداث فرودگاه بین‌المللی را با هدف ایجاد شهر فرودگاهی با انتخاب پیمانکار در پاییز ۹۷ در زمینی به مساحت ۲ هزار و ۸۰۰ هکتار در ضلع شمالی منطقه آزاد آغاز کرد. فاز اول این پروژه که توسط پیمانکار ایرانی آغاز شده است، شامل ساخت سطوح پروازی، جاده پیرامونی، احداث دیوارهای پیش ساخته و لاک حفاظتی به منظور جلوگیری از ورود سیلاب به منطقه فرودگاه می‌باشد. سایر موارد مانند ساخت ترمینال، برج مراقبت و ساختمان‌های تأسیساتی و امنیتی نیز برای فاز دوم پیش‌بینی شده است.

اگرچه این پروژه مهم و اثرگذار در تحول اقتصادی منطقه و کشور، در سال ۹۹ به جهت تکمیل برخی مجوزهای بالادستی متوقف شد، اما بدون شک به‌عنوان موضوعی اجتناب‌ناپذیر برای برنامه‌های آتی با حضور چابهار در فضای رقابت بین‌المللی محسوب می‌شود.